

Motion till riksdagen 2020/21:3807

av **Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M)**

med anledning av prop. 2020/21:55 Språkplikt – deltagande i vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi) för rätt till försörjningsstöd

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökade krav på motprestation i försörjningsstödet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Svenska språket är nyckeln in till det svenska samhället. Moderaterna har därför länge lyft behovet av reformer som gör att fler invandrare lär sig svenska snabbare än i dag. Konkret handlar det bl.a. om åtgärder för att utveckla och höja kvaliteten i svenska för invandrare (sfi) samt inte minst att kunna ställa högre och tydligare krav på dem som invandrar till Sverige. För Moderaterna är det alldeles självklart att invandrare som miniminivå ska lära sig grundläggande svenska. Därför välkomnar vi proposition 2020/21:55 med regeringens förslag om ett tillägg i socialtjänstlagen (SoL) avseende att den enskilde för att ha rätt till försörjningsstöd vid behov ska delta i kommunal vuxenutbildning i sfi eller motsvarande utbildning vid folkhögskola för att anses stå till arbetsmarknadens förfogande.

Det är välkommet att vikten av att delta i språkutbildning tydliggörs för den enskilde, men som regeringen själv konstaterar i propositionen innebär tillägget i socialtjänstlagen i praktiken endast att gällande praxis för innebörden av att stå till arbetsmarknadens förfogande kodifieras. Att gällande praxis kodifieras är bra men samtidigt helt otillräckligt. Tillägget i socialtjänstlagen behöver förenas med ytterligare reformer för att få effekt. I denna motion presenterar vi därför flera förslag på ytterligare åtgärder som vi menar krävs för att utrikes födda snabbare ska lära sig svenska och

därmed förbättra sina möjligheter att komma in på arbetsmarknaden och kunna försörja sig själva.

Utöver de förslag som lyfts i denna motion driver Moderaterna en omfattande reformagenda med konkreta förslag som syftar till att förbättra integrationen och stärka arbetslinjen. Konkret handlar detta bl.a. om införandet av ett bidragstak och om att grundläggande kunskaper i svenska språket inte bara ska vara ett krav för ekonomiskt bistånd utan också för att kunna erhålla såväl permanent uppehållstillstånd som medborgarskap i Sverige.

Individuell prestationsplan i sfi

Dagens sfi fungerar inte tillräckligt bra. Exempelen är många på personer som läst sfi i flera år utan att nämnvärt ha förbättrat sina språkkunskaper. Skolverkets statistik visar att fler än sex av tio inskrivna 2018 inte klarat av sin kurs i sfi inom ett år och att det i genomsnitt tar 63 veckor att slutföra den mest grundläggande kursen (1A). Den som är ny i Sverige och deltar i etableringsinsatser, däribland undervisning i sfi, kan få etableringsersättning. Utbetalningen av ersättningen är dock kopplad till deltagande och inte till prestation, dvs. i vilken mån den enskilde når uppsatta kunskapsmål. Sverige skiljer sig därvidlag från bl.a. Tyskland, Nederländerna och Danmark i att prestationen i språkutbildningen inte påverkar vare sig rätten till permanent uppehållstillstånd eller nivån på de ekonomiska ersättningar som det offentliga betalar ut. Det vill Moderaterna ändra på.

Moderaterna vill att varje person som påbörjar sfi ska få en individuell prestationsplan som uppskattar tiden det kommer att ta att slutföra varje kurs och studieväg. Prestationsplanen ska utformas med hänsyn till den studerandes förkunskaper, såsom tidigare utbildning. Vid avbrutna studier eller studier som inte fullföljs med godkända studieresultat inom den angivna tidsramen aktualiseras ett åtgärdssystem som innebär att individer kan få en varning och ytterst delvis eller helt indragen etableringsersättning eller indraget försörjningsstöd.

Moderaterna anser att krav på endast deltagande i svenska för invandrare är otillräckligt. Även krav på prestation ska kunna ställas och den som inte lever upp till kraven måste vara beredd på att det kan leda till minskad eller ytterst indragen etableringsersättning eller minskat eller indraget försörjningsstöd. Utbetalning av försörjningsstöd ska alltid föregås av en individuell bedömning, och när en prövning av försörjningsstöd påverkar barn måste självfallet barnets bästa beaktas i biståndsbedömningen. För att få ett betyg i den kurs eleven går avseende svenska för invandrare ska det vara obligatoriskt att genomföra nationella prov.

Det huvudsakliga syftet med svenska för invandrare ska också vara att förkorta vägen till arbete samtidigt som individen tar sig upp till arbetsmarknadens kompetenskrav. Det behöver förtydligas i lagstiftningen att det är att komma i jobb som är målet med utbildningen. För nyanlända med eftergymnasial utbildning bör studier i svenska för invandrare kunna kombineras med studier som möjliggör en akademisk eller yrkesinriktad specialisering.

För en bättre fungerande svenska för invandrare av högre kvalitet krävs dessutom en rad andra åtgärder. Bland annat behövs insatser för fler sfi-lärare. Genom att öka antalet distanskurser, se till att fler lärosäten med lärarutbildning erbjuder sommarkurser i svenska som andraspråk samt göra svenska som andraspråk till en obligatorisk del på lärarutbildningen kan behovet av fler lärare i svenska för invandrare mötas bättre.

En mångfald av utbildningsanordnare bidrar såväl till en kvalitetshöjande konkurrens som till en ökad utbudsbredd –avseende både innehåll och form. Det är därför viktigt att säkerställa en mångfald av aktörer och en hög kvalitet i undervisningen och verksamheterna. En viktig del i detta är att ersättningen till anordnarna ger rätt incitament att uppnå en god kvalitet och resultat. I syfte att höja kvaliteten i svenska för invandrare föreslår Moderaterna att ersättningen till utbildningsanordnare ska utgå från uppnådda resultat och att en resultatbaserad ersättning i all vuxenutbildning införs.

Vidare vill Moderaterna skärpa tillsynen av svenska för invandrare. I dag sker endast en systematiserad tillsyn av vuxenutbildningen på huvudmannanivå och inte på enhetsnivå. Det leder till ett flertal problem. Eftersom kommuner har olika system för att erbjuda vuxenutbildning där vissa erbjuder den i egen kommunal regi och andra genom upphandling resulterar det i att alla verksamheter inte granskas då majoriteten av tillsynen sker på huvudmannanivå.

Avsaknaden av en fullständig bild av vuxenutbildningen äventyrar utbildningens kvalitet och likvärdighet. Med målet att ytterligare säkerställa utbildningens kvalitet och likvärdighet föreslår Moderaterna att staten, genom Skolinspektionen, får i uppdrag att genomföra systematisk tillsyn av vuxenutbildningen på både huvudmannanivå och enhetsnivå.

Moderaterna vill också att det tillsätts en statlig utredning med uppdrag att se över studieformen svenska för invandrare så att denna utbildning blir mer likvärdig med övriga studier i Sverige. Inom ramen för en sådan utredning bör särskilt frågan om en borte gräns för hur länge en enskild kan läsa svenska för invandrare analyseras och förslag lämnas.

Inför en strikt arbetslinje i försörjningsstödet

Försörjningsstödet är tänkt som det yttersta skyddet när andra möjligheter är uttömda men har för många arbetslösa blivit en långvarig försörjning, inte minst för utrikes födda och då särskilt för utrikes födda kvinnor. Att bryta beroendet av försörjningsstöd är centralt för att bekämpa utanförskapet men är också en jämställdhetsfråga. Socialtjänstlagen bör därför skärpas så att alla kommuner ställer krav på motprestation, normalt på heltid, för den som får försörjningsstöd. Dagens aktivitetskrav bör också få större inslag av jobbsökande. Det ska t.ex. ställas krav i alla kommuner på att den som har försörjningsstöd men som kan arbeta ska söka arbete i hela landet.

Aktivitetskraven i socialtjänstlagen bör även utökas. Den som inte fullföljer sin motprestation bör inte kunna räkna med fullt bidrag. Kommunerna kan i dag besluta om generella undantag i inkomstprövningen eller behovsbedömningen som gör att försörjningsstödet blir mer generöst. För att öka drivkrafterna till arbete bör det i stället fastställas att riksnormen ska vara det enda som får provas. Det innebär inte att ett hushåll alltid får lika mycket som ett annat eftersom försörjningsstödet fortfarande utgår från en individuell bedömning.

Försörjningsstödet ges fortfarande på familjenivå, och utbetalning sker inte sällan till mannen i familjen. Möjligheterna att individualisera inkomstgränserna för arbetsinkomster i försörjningsstödet bör därför ses över så att försörjningsstödet betalas ut jämlikt. Att pröva personer individuellt för ytterligare bidrag, med krav på motprestation, skulle vara ett sätt att markera kvinnors individuella rättigheter och stärka inflytandet över familjens ekonomi.

Camilla Waltersson Grönvall (M)

Johan Hultberg (M)

John Weinerhall (M)

Marie-Louise Hänel Sandström (M)

Ulrika Jörgensen (M)

Noria Manouchi (M)

Mats Sander (M)